

A sárkány.

Regevilágunk legiszonyúbb réme, a gyermeki szív legfélelmesebb szörnye a sárkány... Az alvó gyermek előtt egész borzasztóságában megjelenik, fölszigázott képzelete még az állat feneketlen torkából kiáradó tüzes lehelet kénkő-szagát is érzi s elrémíti az erdőrengetegek fáit földreterítő ama rettenetes szél zúgása, mely a napot is elsötétítő hétfejű sárkány érkezésekor szokott támadni. Azzal a mesével ringatta álomba dajkája, hogy: Egyszer a várost megszállta a hétfejű sárkány s hatalmába kerítve a kutat, csakis akkor engedte meg a lakosoknak, hogy abból vizet merítsenek, ha előbb egy hajadon leányzót adtak neki... Mit volt mit tenni, minden nap kellett adni egy lányt, nehogy szomjan pusztuljanak. Így ment a dolog, mignem egy „szép napon“ arra ébredt a város, hogy az egyetlen gyönyörűsége királylánynon kívül a „drága készlet“ immáron elfogyott. Húzták-halasztották a dolgot, ameddig csak lehetett. Már három napon át nem kaptak vizet s csaknem szomjan veszték... Ekkor a sárkány rettenetes dühbe borulva, iszonyatos szélvetszt és jégesőt támasztott — betört a palotába s ott a szépséges királyleányt felkutatva, megragadta s hetedhét országon túl levő várába száguldott

A tanya cselédsége eszeveszetten ordítózik; az okosabb béres kieresztgeti a szarvasmarhákat, melyek bömbölve menekülnek az iszonyatos kép elől az erdőbe; kinyitja a juhakol ajtaját, gyorsan kitereli onnan a bárgyú állatokat. Ezek nem futnak el; megállanak a tanya udvarán s nagy szemeiket tágra nyitva bámulnak a piros lángokba... Ott áll a tanya gazdája és kicsi családja is. Tehetetlenül nézik a haragos istennyila borzasztó művét; hallgatnak és sóhajtoznak...

A villámstorok egyre pattognak; egymásután három-négy röpi a lángokba s átfúrva az izzó zsarátnokot, örülden nyargal át a vén föld testén s talán az egész végtelenen...

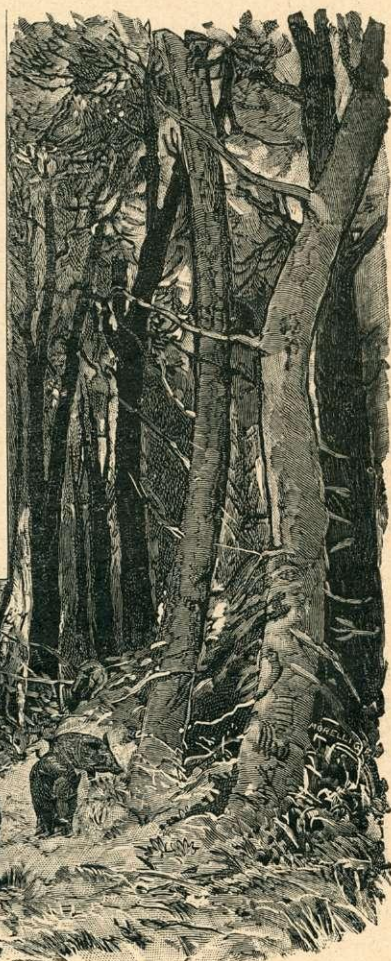
A lakóház is ég már... A tanyát körülölelő erdő fái pattogva lángolnak. A tűz rémesen lobogó lángoszlopaitól a madarak is megrészegülnek; beleszapódnak a szikrákkal gomolygó füstbe s szédülve hullanak a tüztengerbe... Az udvaron a majorság apraja-nagyja esatangol, itt-ott a fehér, tarka házi nyulak bukácsolnak s egy pár sündiszno menekül... A szamár a juh-nyáját őrzi s legelész az udvar gyepén, ahol a báránycák és boczik a félelemtől szilaján ugrádoznak...

A béres, aki egyedül képes e rettenetes pillanatokban gondolkodni, a többi cselédséggel a lakóház butorzatát és egyéb értékes tárgyait mentetgeti. Az utolsó darabokat szórja ki az ajtón, amikor Boriska fölvisit s menekülésre hívja fel... Késő már... Az égő ház, pattogó szikrákat szórva, recsegve-ropogva összemlik fölötte... A leány, mint a halálra sebzett őz rohan a rengetegnek. Aranyhaja szétbomolva úszik utána... A vihar tombolása megszűnt; a haragos fellegek eltűntek; szelid kék sátor borul ismét a borongó erdőre. A tanya gazdája, mintha egy rémes, iszonyatosan borzasztó álomból ocosodnék föl, rátekint az ezerszemű égre s fájdalmas zokogással felsóhajt: — Édes, jó Iste-

vele... A bánkódó apa fele királyságát és kedves leánya kezét igéri annak, aki a várost a rémitő sárkánytól megszabadítja s ki neki elrabolt „mindenét“ visszahozza... Nem sokáig várat magára a hős, megjelenik a feketével bevont városban s a gyászlobogós királyi palotában jelentkezvén, a nagy feladat teljesítésére vállalkozik. Elhengeríti a kútról a nagy malomkövet s megkeményítve szívét, a nyíláson át leereszkedik... Rengeteg erdőségbe ér — hét nap és hét éjjelen át megy benne, mialatt a „bűvös gyűrű“ és a „rozsdás kard“ birtokába jut, majd pedig az ezüst folyón és a vörös tengeren túl, melyeken borotva-hidak visznek keresztül, a kácsa-lábakra épített ingó sárkány-várakhoz ér, hol hörpente abból az erősítő báj-italtól, mely lúszezer óriás erejét kölcsönzi neki, az ezüst és aranyerdőn is túlhaladva, a sárkány-tanyán — az ércpalota előtt találja magát. Az érkező sárkány már messziről megérzi az „ember-szagot“... rémületes düh szállja meg, feneketlen torka négy mértföldnyire szórja a tüzes szikrát, szárnyesapásai zúgva terítik földre az erdő fáit. A szörny előre hajított buzogánya kiugrasztja sarkaiból a vaskaput. Megrendül a föld, nem rendül azonban meg a hős szíve, emberére talál benne a sárkány, biztos csapásai alatt iszonyú ordítással összeroskad... vonagló testéből kén gőzölög, kiömlő véreből hét mértföldes patak támad; torkából azonban kihullik az aranykules, melylyel az elátkozott ércpalotába nyit a hős és megszabadítva az elrabolt sok hajadon leányzót, a tömérdek kincessel és a gyönyörűsége királyleánynyal országra szóló diadalmenetben hazatér.

Gonosz dajka! e rémületes mesére vajjon ki tanított, melylyel ily félelembe ejtéd a szegény gyermeki szívet? Nemcsak a gyermek van megrémítve, félelembe esett meséjétől a dajka maga is: babonás szülőknek a leánya! Falujában hisznek a sárkányban még a meglett emberek is. Hitük szerint: „A kígyó, ha hét évig mocsárban tartózkodik, — a harscsa és csuka, ha tizenhárom esztendeig posványban él, — az öreg

nem! mondd meg, hogy most már mit csináljak én? A romok még egyre föl-föllobbannak s keserű füstgomolyok oszlanak szét a tikkasztó hőség után fölfrissült erdőben, melyben elül az élők nesze; csak valami sóhaj jár-kel a lombok között; talán a fák titkos szívverésétől rezdülnő lomb neszezése az, avagy a Driádok suttogása száll szét az éj rejtelmes kietlenjébe — sírón, panaszosan, a veszendő lelkek szavával...

kakas, ha száraz kútba esik: sárkánynya válik.“ Az ilyen sárkány azután a „garabonczos“ kiolvasására előjön s meghagyja magát tőle nyergeltetni s hátára kapva a félelmetes diákot, tova száguld vele sebesen, mint a gondolat; a garabonczos intésére azután fergeteget támaszt, farkával gyökerestől kitépi a tölgyet s dühöngő szélvész és jégesőt von maga után, útjában mindent elsöpör és a „Szerecsen-országba“ röpti lovagját, oda, hol tömérdek arany, gyémánt és drágakő birtokába jut a garabonczos, mert Szerecsen-országban a szörnyű forrásokat csak úgy állhatják ki az emberek, ha sárkány-húst esznek, miért is — mondja Ipolyi — annak ott igen nagy értéke vagyon és hogy: „... a sötét felhőkben mindig a garabonczos alakját véli észrevenni a nép s ezért jónak látja ilyenkor keresztet vetni magára...“

A sárkány felől szájról-szájra szálló ijesztő meséinkkel korántsem állunk azonban egyedül a világ népei között; még a műveltség legmagasabb fokára számottartó klasszikus népek mithosza is a sárkánykigyóban látja megtestesülve legfélelmetesebb szörnyét. Tartaros és Gaea fia Typhon, köldökig ember, azon alul kígyóalakú szörny, fejével a csillagokig, két kezével pedig, ha kiterjeszté, keletig s nyugatig ér, tenyereiben száz-száz tüzet okádó sárkány ül. Egyedül Jupiter mer vele bírokra kelni; e viaskodás azonban Jupiterre nézve balul üt ki, amennyiben Typhon a főisten inát ketté vágván, őt egy barlangba zárja, honnét csakis Merkur csele által szabadulhat, mikor is bős haragjában az Aetna hegyét a szörny fejéhez hajtván, azt a hegy gyomrába temeti... „Az Aetna torkából még maig is törnek elő az eltemetett szörny által kiokádott lángoszlopok...“

A régi sárkányt vajmi nehéz lerajzolni, mivel majd mindenik más és más alakban jelenik meg a hős előtt, kinek dolga akad vele. Python, Demogorgon és a Föld fia, kígyószörny, mely egész folyókat képes elnyelni... ijesztően felmeredő sörénye a csillagokig ért; — a Chimaera tüzokádó, oroszlanfejű, kecskehasú és kígyófarkú szörny; — Damastor sárkánylábú, Medusa-fejű óriás, (ő volt az, aki az istenek elleni harcban testvérét bedobta az Olympusba); — a gigászok legerősebbikének száz sárkány-feje volt; — a colchisi sárkány gyönyörű szűzleány testével tűnik ki s arról nevezetes, hogy mindig ébren van s hogy az aranygyapjat őrzi; — a lernai kilenczfejű hydra, mely a danaidák megölt vőlegényeinek fejétől hizik nagyra és sok fejével ejti rémületbe a hőst, (ha egyet levág, kettő nő helyette); — a heszperidák kertjét őrző sárkánynak s ama trójai két kígyónak, melyek a Laocont és fiait gyöttrő szoborképeken láthatók, ismét más alakjuk van. Mindezen sárkányok legyőzéséhez egy-egy született hős megjelenése és rettenthetlensége kívántatik s a küzdelmükben többnyire az istenek egymás ellen viselt harczát látjuk. Python megtudván, hogy Latona fia fogja megölni, ezt halálra keresi, míg nem Apolló ártalmatlanná teszi. A Trója falait felépítő Laomedon nem akar Neptunnak áldozni, amiért azután büntetésből a tengerek ura egy sárkányt küld a városra, amely szörnynek Frigia lakói esztendőnkint egy-egy szüzet kénytelenítettnek prédául kitenni. A trójai fejedelem leányát a szörny elől meg akarja menteni, csónakba ülteti és a tengerre bízva, a szicíliai folyam-isten beleszeret a trójai Hippotas leányába, Segestába, kutyaalakot ölt magára s elragadja... szerelmük gyümölcse Acestes lón, ki azután Segestát építtette...

Cetus neve annak a tengeri szörnynek, melyet Neptun Cassiopeéért bocsátott az emberiségre és melyet Perseus ölt meg... Ares forrásánál tartózkodott egy sárkány, mely az oda vizért küldött embereket mind megölte; ezt egy Cadmos nevű hős ölte meg és sárkányfogait kiszagatván, szerteszórta, melyekből őt fegyveres vízét támadott...

Apollo kedvesét a ballépést megbocsátani nem tudó atya kivégeztetvén, Apollo szerelmese utáni bánatában egy szörnyet küld Argosra, mely az anyák magzatait mind felfalja. Skorpions neve annak a szörnynek, melyet Diana Orion ellen küld s mely a csillagok közé jutva, az állatövben foglal helyet. *Ophionchos* (kígyóvivő) a Skorpió és nyilas fölött látható csillagzat; a mithosz e csillagzatban

Carnabon királyt vélte látni, ki Triptolemosnak sárkányokkal vont kocsját elől az egyik sárkányt ellopta, amiért Ceres parancsából az ellopott sárkány az égbe ragadta e „lökötöt“. Minerva ereje és bölcsesége által legyőzte Aegist, a tüzokádó szörnyet és a Cyclopsok által arany-pikkelyekkel kirakott sérthetetlen sárkány-bőrt pajzsára vonta.

Minden nép mithosza és legendája szól a sárkányokról, sőt még a szentírás sem ment e felfogástól. A benne felsorolt sárkányok fejeit azonban a zsoltáros szerint nem valami mesebeli hős, hanem maga a bosszúálló Isten rontja meg. Szent János a menyei jelenésekről szóló könyvének XII. részében azt írja, hogy egy szép asszonyt látott, aki felöltözék a napba s akinek lábai előtt ékeskedék a hold, fejét pedig tizenkét csillag koronázta meg... ámde előtörtetett egy sárkány, mely üldözni kezdé az asszonyt, de az asszonynak két nagy sas-szárnyak adatának, hogy a sárkány elől a pusztába repülhessen. Méregbe jött a sárkány-kígyó, torkából folyó-vizet zúdított az asszony után... segítségül jött az üldözött asszonynak a Föld, megnyitlt s elnyelé a folyóvizet... a sárkánynak két feje és tiz szarvai valának és farkával maga után vonta az égi csillagoknak egyharmadrészét. Szent János menyei jelenésekről szóló könyvének XIII. részében azt írja, hogy látott egy fenevadat a tengerből kiemelkedni, melynek valának két feje és tiz szarvai és az ő szarvain valának tiz koronák és az ő fején a káromlásnak neve — „... a fenevad, melyet láték, hasonló vala a párduczhoz és az ő lábai, mint a medvének a lábai és az ő szája, mint az oroszlan szája...“

Ebből is látható, hogy a régi sárkányok mily sokféle alakban jelentették meg a sárkányt. Miskolczi Gáspár Franzius Farkas wittenbergi szentírásmagyarázó doktora azt mondja, hogy ezek a sokféle rémületes sárkányok nem természet-szerintiek, mert az igazán való sárkányoknak csakis kétféle nemük vagyon: „Az egyik rendbeliek nagy, vékony hártýából formáltatott szárnyasok, kiknek hátokon két szárnyok, nem tollakból, hanem hosszú, tetemes lienákra vont merő hártýából álló vagyon, majd minémű a halak szárnyai. Másik rendbelieknek pedig semmi szárnyok nines, mindazáltal mind a kétfélék nem egyebek, hanem csak igen vén és megnevekedett kígyók, kiknek fogai a természettől nem a végre adattatnak, hogy azokkal magokat őltalmazzák, mint más egyéb kígyók cselekszenek; mert a sárkányok farkokkal harcznak az elefántok és saskeselyűk ellen. Színre nézve némelyek közülök verhenyegesek, némelyek feketék, némelyek hamuszínűek. Némelyek csak öt könyöknyi, némelyek tíz, némelyek harmincz s ötven könyöknyi hosszak is vannak. Főképen az öregebbek sűrű kerekded héjakkal (minémű a potyka héja) vannak egészen béboritva, szájak mindenkor harapó formán nyitva vagyon, hosszú nyelvök, kan forma nagy, hosszú agyarok vagyon, kikkel midőn faldosnak vagy valamit marnak, a testnek még csontjait is öszve rontják s *nem is annyira az ő mérgekkel, mint inkább farkoknak nagy erejével vínak*. A sárkánynak mind alsó mind felső álla kapezáján három sorral vannak fogai, szemei felette igen nagyok, s még pedig oly élesen látók, hogy a poéták azokra nézve őket „kincsek őrizőinek“ nevezték. Az álla alatt két szakálforma nagy üres bőrök csüggenek le, mint az ökörnek. Továbbá: Némely sárkányok hegyekben, némelyek nagy álló tókban, mind a két rendbeliek magános, pusztá helyeken lakoznak. Innét vagyon, hogy midőn az Istennek Könyve a városok, tartományok pusztulásával fenyegetődzik, azt mondja: „a sárkányok lakóhelyeivé léznek azok. Aminthogy szt. Jób is mindenektől magának hagyattatott nyomorúságos állapotjában (Jób 30, 29.) azt mondja maga felől, hogy a sárkányoknak atyjokfiává és a strutz madár fiainak társává tétetett, azaz mindenektől magának hagyattatván, mint a pusztában lakó sárkány, olyá lött.“ — Egészen mások — mondja Miskolczi — a nem természet szerint való sárkányok.

(Vége következik.)

Krenedits Ferencz.